

Volunteers from School – Curs de formació

Mòdul 4 - Integració de les activitats de voluntariat en els continguts curriculars de secundària

País: Espanya

Soci responsable: Bell-lloc del Pla

Data: 26/06/2023

**Funded by
the European Union**

Finançat per la Unió Europea. Tanmateix, les opinions i opinions expressades són només les de l'autor o autors i no reflecteixen necessàriament les de la Unió Europea o l'Agència Executiva Europea d'Educació i Cultura (EACEA). Ni la Unió Europea ni l'EACEA es poden fer responsables d'ells. Número de projecte: 2022-1-ES01-KA220-SCH-000087095.

Voluntaris de l'escola - 2022-1-ES01-KA220-SCH-000087095

Taula de continguts

1. Anticipar l'aprenentatge²

- 1.1. Preparació dels objectius d'aprenentatge 3
- 1.2. Orientació prèvia a l'activitat³
- 1.3. Tallers de desenvolupament d'habilitats 3
- 1.4. Reflexió i establiment d'objectius 3
- 1.5. Tutoria i Orientació 4

2. Millorar l'aprenentatge dels alumnes amb un disseny de projecte adequat⁵

- 2.1. Integrar el projecte de voluntariat amb el currículum per reforçar l'aprenentatge a l'aula⁵
- 2.2. Tenir en compte l'opinió i la iniciativa dels alumnes⁵
- 2.3. Implicació comunitària i reflexió per aconseguir millors resultats⁵
- 3.1. Identificar els objectius d'aprenentatge rellevants⁶
- 3.2. Crear oportunitats d'aprenentatge basades en projectes⁶
- 3.3. Col·laborar amb els socis comunitaris⁶
- 3.4. Reflexionar i connectar 6
- 3.5. Avaluar els resultats d'aprenentatge⁶

4. Activitats de reflexió i avaluació programades durant l'activitat⁷

- 4.1. Indicacions de reflexió estructurada⁷
- 4.2. Oportunitats de reflexió periòdica⁷
- 4.3. Facilitar les discussions guiades⁷
- 4.4. Promoure les habilitats metacognitives⁷
- 4.5. Connectar la reflexió amb els resultats d'aprenentatge⁸
- 4.6. Celebrar i mostrar les reflexions⁸

5. Avaluació dels aprenentatges en els projectes de voluntariat⁹

- 5.1. Definir objectius d'aprenentatge clars⁹
- 5.2. Mètodes d'avaluació múltiples⁹
- 5.3. Avaluacions formatives i sumatives⁹
- 5.4. Reflexió i autoavaluació⁹
- 5.5. Avaluació entre iguals 9
- 5.6. Carteres de projectes 10

1. Anticipar l'aprenentatge

Els projectes escolars de voluntariat ofereixen una oportunitat increïble per fomentar l'aprenentatge dels estudiants més enllà dels límits de les aules tradicionals. Mitjançant la participació dels estudiants en experiències pràctiques que contribueixen a la millora de les seves comunitats, aquests projectes ofereixen una plataforma única per al creixement personal, el desenvolupament d'habilitats i l'adquisició de coneixements.

Per tal d'aconseguir el millor rendiment acadèmic possible dels projectes de voluntariat, és convenient conèixer, abans de l'aprenentatge, què poden oferir als nostres alumnes aquest tipus d'activitats. Diferents estudis posen de manifest que els programes de voluntariat a les escoles tenen un impacte significatiu en diverses àrees clau (Cello, Durlak i Dymnicki, 2011). En concret, aquestes millores s'observen en els aspectes següents:

- Actituds dels alumnes envers ells mateixos, desenvolupant una major confiança en les seves capacitats i una major autoestima.
- Actituds de l'alumnat envers l'escola i l'aprenentatge, proporcionant un context pràctic i rellevant per aplicar el que ha après a l'aula.
- Compromís cívic. L'aprenentatge servei va fomentar la participació activa dels estudiants en la seva comunitat i en els problemes socials.
- Habilitats socials dels alumnes. La interacció amb persones de diferents orígens i la resolució de problemes en equip eren elements clau dels programes de voluntariat.
- Rendiment acadèmic en diferents àmbits acadèmics gràcies a l'aplicació pràctica dels coneixements en situacions del món real.

En establir expectatives clares i preparar els estudiants per a l'experiència, els educadors poden optimitzar aquestes millores. Aquestes són algunes estratègies clau per anticipar l'aprenentatge en una activitat de voluntariat escolar:

1.1. Preparació dels objectius d'aprenentatge

Definir objectius d'aprenentatge clars que s'alinein amb els objectius del projecte de voluntariat. Identificar coneixements, habilitats i valors específics que s'espera que els estudiants adquireixin o desenvolupin mitjançant la seva participació. Els objectius d'aprenentatge comunicats clarament permeten als estudiants entendre el propòsit de la seva implicació i proporcionar un marc per avaluar el seu progrés.

1.2. Orientació prèvia a l'activitat

Realitzar una orientació prèvia a l'activitat per familiaritzar els estudiants amb el projecte de voluntariat, el seu context i les possibles oportunitats d'aprenentatge. Proporcioneu informació de fons sobre la comunitat o organització amb la qual treballaran, destacant els problemes o els reptes socials i ambientals rellevants. Expliqueu com l'activitat de voluntariat es connecta amb assignatures o temes acadèmics per augmentar la implicació i la comprensió dels estudiants.

1.3. Tallers de desenvolupament d'habilitats

Organitzar tallers de desenvolupament d'habilitats per dotar els estudiants dels coneixements i habilitats necessaris per sobresortir en les seves funcions de voluntariat. Oferir sessions de

formació sobre temes com la comunicació efectiva, el treball en equip, la sensibilitat cultural, la resolució de problemes o les habilitats tècniques específiques relacionades amb el projecte. Aquests tallers capaciten els estudiants per afrontar els reptes i contribuir de manera significativa durant l'activitat de voluntariat.

1.4. Reflexió i establiment d'objectius

Introduir pràctiques reflexives i exercicis de fixació d'objectius. Animar els alumnes a reflexionar sobre les seves expectatives, motivacions i aspiracions. Demanar-los que estableixin objectius d'aprenentatge personal relacionats amb l'adquisició de coneixements, el desenvolupament d'habilitats i el creixement personal. La reflexió periòdica i l'establiment d'objectius fomenten la metacognició i garanteixen que els estudiants participin activament en el seu propi procés d'aprenentatge.

1.5. Tutoria i Orientació

Proporcionar tutoria i orientació durant tota l'activitat de voluntariat. Assigna persones o educadors amb experiència per donar suport i orientar els estudiants. Aquests mentors poden oferir consells, facilitar la reflexió i proporcionar comentaris per assegurar-se que els estudiants estiguin en el camí dels seus objectius d'aprenentatge. La mentoria promou un entorn d'aprenentatge de suport i millora l'experiència global d'aprenentatge.

2. Millorar l'aprenentatge dels estudiants amb un disseny de projecte adequat

Per dissenyar correctament un projecte de voluntariat escolar cal tenir en compte els següents aspectes:

2.1. Integrar el projecte de voluntariat amb el currículum per reforçar l'aprenentatge a l'aula

Tal com desenvoluparem al capítol 3, identifiqueu temes, o temes rellevants, que es puguin explorar a través del projecte i alineeu les activitats en conseqüència. Per exemple, un projecte que aborda la sostenibilitat ambiental pot incorporar conceptes de la ciència, la geografia i els estudis socials. En connectar el projecte amb el contingut acadèmic, els estudiants poden aprofundir en la seva comprensió i desenvolupar una perspectiva holística.

2.2. Tenir en compte l'opinió i la iniciativa dels alumnes

Cal tenir en compte les opinions i les iniciatives dels estudiants per fomentar la propietat, el compromís i l'apoderament. El disseny del projecte ha d'incloure canals per animar els estudiants a expressar les seves idees, suggeriments i inquietuds. Escoltar activament les seves perspectives i incorporar les seves aportacions als processos de planificació i presa de decisions. Oferir oportunitats perquè els estudiants prenguin iniciativa, liderin projectes i aportin les seves habilitats i talents únics. En valorar i incorporar les opinions i iniciatives dels estudiants, l'activitat de voluntariat esdevé una experiència col·laborativa i significativa, que fomenta l'agència de l'estudiant i el sentit de la responsabilitat compartida.

2.3. Implicació i reflexió comunitària per aconseguir millors resultats

Prioritzeu connexions significatives i associacions sostingudes. Implicar els membres de la comunitat en el procés de planificació, buscant les seves aportacions i idees. Col·laborar amb les organitzacions locals per identificar necessitats específiques i adaptar el projecte de voluntariat en conseqüència. Crear oportunitats perquè els estudiants interactuïn directament amb els membres de la comunitat, fomentant l'empatia i la comprensió. Fomentar la comunicació i el feedback continuats entre els alumnes i la comunitat, assegurant una relació recíproca. En reforçar la participació de la comunitat, l'activitat de voluntariat escolar es converteix en un catalitzador per a un canvi positiu, capacitant els estudiants per contribuir activament i aprendre de la comunitat a la qual serveixen.

3. Continguts a la qual l'activitat de voluntariat estarà vinculada?

Vincular el currículum amb les activitats escolars de voluntariat és un mitjà potent per fomentar un entorn d'aprenentatge holístic i vivencial. Mitjançant la integració d'experiències del món real al currículum, els estudiants poden desenvolupar una comprensió més profunda dels conceptes acadèmics alhora que conreen habilitats vitals importants. Explorem les estratègies i els beneficis de connectar el currículum amb les activitats de l'escola de voluntariat.

3.1. Identificar els objectius d'aprenentatge rellevants

Comenceu per identificar els objectius d'aprenentatge dins del currículum que es poden reforçar de manera efectiva mitjançant activitats de voluntariat. Examineu les àrees temàtiques i els temes que s'alineen amb els objectius del projecte de voluntariat. Per exemple, un currículum de ciències es pot vincular a iniciatives de conservació del medi ambient, promovent una comprensió integral dels sistemes ecològics, la sostenibilitat i l'impacte de les accions humanes.

3.2. Crear oportunitats d'aprenentatge basades en projectes

Dissenyar oportunitats d'aprenentatge basades en projectes que incorporin activitats de voluntariat. Aquests projectes han de permetre als estudiants aplicar els seus coneixements i habilitats a situacions del món real. Per exemple, un currículum d'arts lingüístics es pot integrar amb un projecte centrat en la promoció de l'alfabetització en comunitats desateses. Els estudiants poden desenvolupar materials de lectura, organitzar col·leccions de llibres o fer-se voluntaris com a mentors de lectura, reforçant així les seves habilitats lingüístiques alhora que tenen un impacte positiu.

3.3. Col·laborar amb els socis comunitaris

Col·laborar amb organitzacions locals, ONG o grups comunitaris que s'alineen amb el currículum i comparteixen una visió comuna. La col·laboració amb aquests socis millora l'autenticitat i la rellevància de les activitats de voluntariat. Els socis comunitaris poden oferir orientació, recursos i oportunitats d'aprenentatge pràctic, que permeten als estudiants adquirir experiència pràctica i presenciar l'impacte de les seves accions.

3.4. Reflexionar i connectar

Incorporar activitats de reflexió que fomentin l'alumnat a connectar les seves experiències de voluntariat amb el currículum. Oferir oportunitats als estudiants per compartir les seves idees, reptes i creixement personal. Els debats, la publicació d'un diari en els diaris d'un estudiant i les reflexions en grup poden aprofundir en la comprensió dels estudiants de com es relacionen les seves activitats de voluntariat amb els conceptes acadèmics i millorar el seu viatge d'aprenentatge global.

3.5. Avaluar els resultats d'aprenentatge

Desenvolupar estratègies d'avaluació que recullin els resultats d'aprenentatge derivats de les activitats de voluntariat. Això es pot aconseguir mitjançant carteres de projectes,

presentacions, assaigs reflexius o avaluacions orals. Mitjançant l'avaluació del rendiment dels estudiants basant-se tant en el coneixement acadèmic com en la seva participació en el voluntariat, els educadors poden mesurar l'impacte d'aquestes activitats en l'aprenentatge i el desenvolupament personal dels estudiants.

4. Activitats de reflexió i avaluació programades durant l'activitat

La reflexió promou la metacognició, permetent als estudiants reconèixer el seu creixement, avaluar els seus punts forts i febles i identificar àrees de millora. L'avaluació també ajuda els educadors a avaluar l'efectivitat del projecte i fer els ajustos necessaris per a futures iteracions.

En animar els estudiants a reflexionar sobre les seves experiències, coneixements i creixement personal, els educadors poden millorar l'impacte dels projectes de voluntariat i facilitar el desenvolupament d'habilitats i valors essencials. Vegem algunes estratègies per afavorir la reflexió en les activitats de voluntariat escolar.

4.1. Indicacions de reflexió estructurada

Proporcioneu als estudiants suggeriments de reflexió estructurats per guiar el seu procés de pensament. Aquestes indicacions es poden dissenyar per obtenir respostes específiques relacionades amb els objectius i els objectius d'aprenentatge del projecte. Per exemple, les indicacions poden animar els estudiants a reflexionar sobre els reptes que s'enfronten, les habilitats desenvolupades, l'impacte de les seves accions a la comunitat o les transformacions personals. Les indicacions estructurades ajuden a centrar les reflexions dels estudiants i proporcionen un punt de partida per a una anàlisi més profunda.

4.2. Oportunitats de reflexió periòdica

Incorporar oportunitats periòdiques de reflexió durant tota la durada de l'activitat de voluntariat. Dedicar temps perquè els estudiants participin en reflexions individuals o grupals. Això es pot fer mitjançant diaris, discussions en grup o plataformes interactives. Les oportunitats de reflexió periòdica permeten als estudiants processar les seves experiències de manera oportuna, afavorint una comprensió més profunda i connexions emocionals amb el projecte.

4.3. Facilitar les discussions guiades

Facilitar debats dirigits on els alumnes puguin compartir les seves reflexions amb els companys. Fomentar l'escolta activa i el diàleg respectuós per crear un entorn segur i de suport per compartir perspectives diverses. Les discussions guiades permeten als estudiants obtenir coneixements els uns dels altres, desafiar els seus propis supòsits i desenvolupar l'empatia entenent diferents punts de vista.

4.4. Fomentar les habilitats metacognitives

Posar èmfasi en el desenvolupament de les habilitats metacognitives durant les activitats de reflexió. Animar els alumnes a pensar de manera crítica sobre el seu pensament i processos d'aprenentatge. Demanar-los que avaluin les seves estratègies, identifiquin els punts forts i febles i estableixin objectius de millora. La reflexió metacognitiva afavoreix l'autoconeixement i millora la capacitat dels estudiants per controlar i regular el seu propi aprenentatge.

4.5. Connectar la reflexió amb els resultats d'aprenentatge

Ajudar els alumnes a establir connexions entre les seves reflexions i els resultats d'aprenentatge de l'activitat de voluntariat. Guieu-los perquè reconeguin com les seves experiències s'alineen amb els objectius del projecte i els objectius d'aprenentatge previstos. Animeu els estudiants a articular com les seves experiències de voluntariat han aprofundit en la comprensió dels conceptes acadèmics, han ampliat les seves habilitats i han cultivat valors com l'empatia i la responsabilitat social.

4.6. Celebrar i mostrar reflexions

Oferir oportunitats als alumnes per celebrar i mostrar les seves reflexions. Això es pot fer mitjançant exposicions, presentacions, exhibicions creatives o... diaris dels alumnes. Celebrar i mostrar reflexions no només reconeix el creixement dels estudiants, sinó que també els permet inspirar i educar els altres sobre el valor del voluntariat i la reflexió.

5. Avaluació dels aprenentatges en els projectes de voluntariat

Avaluar l'aprenentatge en un projecte d'escola de voluntariat és crucial per avaluar el creixement dels estudiants, mesurar l'impacte del projecte i garantir l'assoliment dels resultats d'aprenentatge desitjats. Aquestes són les estratègies clau per avaluar l'aprenentatge de manera eficaç i significativa en el context de projectes de voluntariat:

5.1. Definir objectius d'aprenentatge clars

Establir objectius d'aprenentatge clars i mesurables és essencial per a una avaluació eficaç. Alinear aquests objectius amb els objectius del projecte i els resultats desitjats. Per exemple, els objectius poden incloure el desenvolupament d'habilitats específiques (per exemple, lideratge, comunicació), l'adquisició de coneixements en àrees temàtiques rellevants o el cultiu de l'empatia i la responsabilitat social.

5.2. Múltiples mètodes d'avaluació

Utilitzeu una varietat de mètodes d'avaluació per capturar els diversos aspectes de l'aprenentatge en un projecte de voluntariat. Els mètodes tradicionals, com ara tasques escrites, presentacions i proves, poden avaluar els coneixements específics de la matèria adquirits. Tanmateix, és igualment important incorporar mètodes alternatius com ara revistes reflexives, autoavaluacions, avaluacions entre iguals i avaluacions basades en el rendiment (per exemple, jocs de rol o simulacions). Aquests mètodes proporcionen informació sobre el creixement personal dels estudiants, les habilitats de pensament crític i les habilitats transferibles.

5.3. Avaluacions formatives i sumatives

Implementar avaluacions tant formatives com sumatives al llarg del projecte. Les avaluacions formatives es produeixen durant el projecte i proporcionen retroalimentació continuada als estudiants, cosa que els permet fer un seguiment del seu progrés, identificar àrees de millora i fer ajustos. Les avaluacions sumatives es produeixen al final del projecte i avaluen els resultats globals de l'aprenentatge. Aquesta combinació garanteix un aprenentatge continu i permet als estudiants mostrar els seus èxits.

5.4. Reflexió i autoavaluació

Fomentar l'alumnat a participar en activitats de reflexió i d'autoavaluació. Proporcioneu suggeriments de reflexió estructurats que impulsin els estudiants a avaluar les seves experiències, habilitats adquirides, reptes trobats i lliçons apreses. L'autoavaluació permet als estudiants apropar-se del seu aprenentatge i desenvolupar habilitats metacognitives. També els ajuda a identificar els seus punts forts i àrees de desenvolupament posterior.

5.5. Avaluació entre iguals

Integrar l'avaluació entre iguals en el procés d'avaluació. Assignar als alumnes la tasca de proporcionar retroalimentació constructiva als seus companys en funció de criteris predeterminats. L'avaluació entre iguals promou la col·laboració, la comunicació i les

habilitats de pensament crític. També ofereix una valuosa perspectiva sobre les contribucions dels estudiants i l'efectivitat del seu treball dins del projecte de voluntariat.

5.6. Carteres de projectes

Implementar carteres de projectes com a eina d'avaluació integral. Els portafolis permeten als estudiants recopilar i mostrar el seu treball, reflexions i èxits al llarg del projecte. Una carpeta ben estructurada pot demostrar el creixement dels estudiants, la seva capacitat per aplicar els coneixements i el desenvolupament de diverses habilitats. Els portafolis ofereixen una visió integral de l'aprenentatge dels estudiants i serveixen com un recurs valuós per a l'avaluació i la reflexió.

Referències

Celio, CI, Durlak, J. i Dymnicki, A. (2011). Una metaanàlisi de l'impacte de l'aprenentatge servei en els estudiants. *Journal of Experiential Education*, 34(2), 164–181.<https://doi.org/10.1177/105382591103400205>

Roser Batlle (coord.), Anna Carmona, Jaume Fabró, Pere Farrés, Jordi Ibáñez, Josep Anton Marcé, Lourdes Ruíz i Dolors Sabater. Avaluació dels aprenentatges en els projectes de voluntariat.https://aprenentatgeservei.cat/wp-content/uploads/guies/aps_avaluacio_aprenentatge-amb-annex.pdf

Laura Rubio Serrano, Josep Maria Puig Rovira, Xus Martín García i Josep Palos Rodríguez. Analitzar, repensar i millorar projectes: Rúbrica d'autoavaluació i millora de projectes d'aprenentatge servei. Professorat. *Revista de Curriculum y Formación del Profesorado* VOL. 19, núm. 1 (2015).<https://www.ugr.es/~recfpro/rev191ART6.pdf>

Arantzazu Martínez. El aprendizaje-servicio: hacia una educación con verdadero potencial transformador. *Aula de Secundaria* (10-14).<https://www.grao.co/revistas/el-aprendizaje-servicio-hacia-una-educacion-con-verdadero-potencial-transformador-73744>